

Musiikkiteknologia kiinteämpänä osana muuta musiikkikoulutusta ammattikorkeakoulutasolla

Konstamikko Korhonen

Opinnäytetyö
Toukokuu 2016
Musiikkipedagogi
Musiikkiteknologian suuntautumisvaihtoehto

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Musiikkipedagogi
Musiikkiteknologian suuntautumisvaihtoehto

KONSTAMIKKO KORHONEN:

Musiikkiteknologia kiinteämpänä osana musiikkikoulutusta ammattikorkeakoulutasolla

Opinnäytetyö 22 sivua, joista liitteitä 1 sivua
Toukokuu 2016

Tämä opinnäytetyö käsittelee mahdollisuuksia luoda yhteistyötä musiikkiteknologian opiskelijoiden ja muiden musiikinalan opiskelijoiden välille. Työssä esitellään pääpiirteittäin Suomen ammattikorkeakoulujen musiikilliset opintolinjat sekä musiikkiteknologia ammattikorkeakoulun opintolinjana.

Opintolinjojen välisen yhteistyön kehittämiseksi esitetään tässä työssä erilaisia vaihtoehtoja. Yhtenä vaihtoehtona on työn yhteydessä toteutettu studiosessio, jonka pohjalta pohditaan nimenomaan soiton- tai laulunopiskelijoiden sekä musiikkiteknologioiden yhteistyömahdollisuuksia.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esille ilmeiset ja helposti toteutettavat tavat luoda yhteistyötä musiikkiammattikorkeakouluissa sekä luoda ja kehittää uusia tulevaisuuden yhteistyömenetelmiä.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Music pedagogy
Music technology

KONSTAMIKKO KORHONEN:
Music technology as a more cohesive part of music education

Bachelor's thesis 22 pages, appendices 1 pages
May 2016

This bachelor's thesis explores possibilities of co-working between music technology students and other music students in Universities of Applied Sciences. The thesis presents briefly Finnish music educations in Universities of Applied Sciences and music technology as a education.

This thesis examines different ways of co-working. One of the possibilities of co-working in this thesis is a case study through a studio session about musicians' and a sound engineer student's mutual learning experience in a recording studio.

The goal of this thesis is to bring forward obvious and easily conducted ways of co-working between music technology students and other music students in Universities of Applied Sciences and consider new and future ways of expanding that co-work.

Key words: Music technology education, co-work

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	5
2	KATSAUS AMK-TASON MUSIIKKIKOULUTUKSEEN	6
2.1	Osa-alueet	6
2.2	Perinteet	7
2.3	Musiikkiteknologian rooli	8
3	KATSAUS MUSIIKKITEKNOLOGIAN AMK-KOULUTUKSEEN	10
3.1	Osa-alueet	10
3.2	Opetustilat ja -menetelmät	10
3.3	Näkyvyys ja merkitys	11
4	SOITONHARJOITTELU STUDIOSSA -PROJEKTI	13
4.1	Koehenkilöt ja esivalmistelut	13
4.2	Studiosession kulku	14
5	POHDINTA	19
	LÄHTEET	21
	LIITTEET	22

1 JOHDANTO

Musiikkiteknologian opiskelijana joka soittaa klassista klarinettia, olen huomannut että tämänhetkiset opinto-ohjelmat eivät tue tarpeeksi musiikkiteknologioiden ja muiden musiikinopiskelijoiden yhteistyötä. Niin Tampereen ammattikorkeakoulussa kuin muissakin sellaisissa suomalaisissa ammattikorkeakouluissa, joissa musiikkiteknologiaa pääaineena opetetaan, mahdollisuudet opintoja ja kehittymistä edistävään yhteistyöhön ovat mielestäni ilmeiset.

Lähdin opinnäytetyössäni liikkeelle siitä, millaisia mahdollisuuksia musiikkiteknologian opiskelijalla on musiikkioppilaitosympäristössä oppia muilta koulutuslinjojen opiskelijoilta tai yhteistyöltä heidän kanssaan sen sijaan, että kuljettaisiin vain omaa erillistä musiikkiteknologian opetussuunnitelmaa. Samanaikaisesti pohdin, mitä hyötyä integraatiosta olisi muille koulutuslinjojen opinnoille.

Yhteistyö esimerkiksi esittävän säveltaiteen opiskelijan sekä musiikkiteknologian opiskelijan välillä on molemminpuolisesti hyödyllinen tulevaa ammattia ajatellen. Musiikkiteknologin on hyvä tietää ja tuntea erilaiset instrumentit, niiden äänen luonteet ja mikitysmahdollisuudet, sekä myös oppia työskentelemään muusikoiden kanssa. Soittajien ja laulajien on puolestaan hyvä ymmärtää äänittämisen ja äänentoiston perusteet vähintään oman instrumenttinsa kohdalta, sekä myös yleisiä musiikkiteknologisia lainalaisuuksia.

Muuhunkin musiikinopetukseen, kuten teorian, historian tai sävellyksen opetukseen musiikkiteknologialla on myös annettavaa. Opetusvälineistö on tänä päivänä vahvasti tietoteknistä, samoin lähes jokaisella opiskelijalla on oma älylaitteensa. Näidenkin täyden potentiaalin hyödyntäminen olisi niin musiikkiteknologian opiskelijoiden kuin musiikin teorian, historian, sävellyksen ja muiden musiikinalan opiskelijoiden yhteinen tavoite.

2 KATSAUS AMK-TASON MUSIIKKIKOULUTUKSEEN

2.1 Osa-alueet

Musiikkia voi tällä hetkellä opiskella seuraavissa ammattikorkeakouluissa Suomessa: Metropolia ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu, Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu (nykyään Tampereen ammattikorkeakoulu), Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu, Svenska yrkeshögskolan, Turun ammattikorkeakoulu (Musiikinopetus Suomessa -verkkosivu). Kokosin näiden ammattikorkeakoulujen nettisivuilta seuraavaa tietoa. Musiikkikoulutus ammattikorkeakouluissa jaetaan useimmiten muusikon ja musiikkipedagogin koulutukseen. Muusikon koulutus tähtää johonkin musiikkia toteuttavaan alaan kuten soittajaksi, tuottajaksi tai vaikka säveltäjäksi. Musiikkipedagogin koulutus tähtää joihinkin musiikin alaa opettavaan ja kouluttavaan alaan.

Muusikon koulutuksen suuntautumisvaihtoehtoja ovat esimerkiksi instrumenttiopinnot, sävellysoopinnot, musiikin tuottamisen opinnot, teatterimusiikin opinnot. Musiikkipedagogin koulutuksen suuntautumisvaihtoehtoja ovat esimerkiksi soiton- tai laulun pedagogiikan opinnot, musiikin teorian pedagogiikkaopinnot, musiikin varhaiskasvatuksen opinnot, kuoronjohtajan opinnot, musiikkiteatterin ohjaajan opinnot. Suurin osa edellämainituista koulutuksista sisältää tietyn määrän yhteisiä oppiaineita kuten instrumenttiopintoja, musiikin teoria- ja solfa-opintoja, musiikin historian opintoja, musiikin tietotekniikan opintoja.

Instrumenttiopetus perustuu mestari–kisälli -perinteeseen (Eeva Kaisa Hyry, 2007, 28-29). Opettaja on oman instrumenttinsa mestari ja oppilas oppii opettajalta käytännön kautta soittotunneilla. Soiton ja laulun opetuksessa käytetään yksityistuntien lisäksi luokkatunteja ja mestarikursseja. Luokkatunneilla saman instrumentin opiskelijat kokoontuvat säestäjän ja opettajan kanssa kukin soittamaan vuorollaan kappaleitaan

tarkoituksena saada mahdollisuus harjoitella säestäjän kanssa, saada esiintymiskokemusta, kuulla ja reflektoida toisten soittoa tai laulua omaan suoritukseen. Mestarikurssi on periodimuotoinen opetusformaatti, jossa mestari pitää oppitunteja tietystä instrumentista. Mestarikurssin opettaja on oman instrumenttinsa huippuosaja ja useimmiten mestarikurssilla on teema tai se syntyy kurssin aikana.

Yksilöopetuksen lisäksi instrumenttiopintojen tärkeä osa on yhteissoitto, esimerkiksi sinfonia-, kamari-, puhallin- tai jousiorkesterisoitto sekä pienemmät kamariyhtyeet. Tämä on tärkeää, sillä yksi keskeinen työllistymisen mahdollisuus on yhteissoiton alalle, esimerkiksi orkesterimuusikoksi.

Musiikin teorian ja solfan opetus käyttää perinteisesti luennoinnin lisäksi erilaisia käytännön tehtäviä, kuten rytmi- ja melodiadiktaatteja, erilaisia musiikin teorian osa-alueiden tunnistamiseen ja harjoitteluun sopivia harjoituksia. Diktaateissa oppilaalle soitetaan rytmi tai melodia ja oppilas nuotintaa sen kuulemansa perusteella. Teoria-aineiden opetus tapahtuu useimmiten ryhmäopetuksena.

2.2 Perinteet

Teoria-aineiden ja instrumentin opetuksella on pitkä historia verrattuna musiikkiteknologiaan. Esimerkiksi instrumenttiopetukselle on tyypillistä, että oppilas käy soittotunnilla säännöllisesti, kerran viikossa. Soittotunnilla oppilas soittaa esimerkiksi sen hetkisen kappaleen ja opettaja antaa palautteen, antaa uuden tehtävän seuraavaksi kerraksi. Soittotunneilla on tarkoitus ohjata soittajaa kehittymään, tarjota työkaluja itsenäiseen harjoitteluun.

Musiikin teorian ja historian opetus on tyypillisesti luentomuotoista, muistuttaen perinteistä koulunkäyntiä. Tunneilla opettaja antaa välitehtäviä, ryhmätöitä ja kotitehtäviä. Musiikin teorian opinnot voidaan jakaa klassisen musiikin teoriaan ja pop-

ja jazzmusiikin teoriaan. Teoriaopintojen tarkoitus on saada oppilas hahmottamaan ja ymmärtämään musiikin osa-alueita perusteellisemmin, kuten harmoniaa, rytmiä ja muotoa. Teorian opetukseen liittyy luontaisesti historian opetusta enemmän välineistöä ja opetusmetodeja. Käytännön tehtävät ovat yleisempiä ja helpommin monipuolisia.

2.3 Musiikkiteknologian rooli

Musiikkiteknologia on osittain huomaamatta, osin tarkoituksellisesti tullut osaksi musiikinopetusta. Usein se on kuitenkin passiivisessa roolissa. Teknologian ammattimainen hallinta on vielä suhteellisen harvassa ja toisaalta teknologian integraatiota opetussuunnitelmiin ei vielä ole toteutettu täydellä potentiaalilla.

Instrumenttiopetuksessa päivittäiset työkalut kuten viritysmittari ja metronomi ovat teknologian hyödyntämistä. Laaja opetusvideoiden määrä ja helppo saavutettavuus mahdollistavat verkko-oppimista lähes missä tahansa. Uusia opetusvideoita tulee jatkuvasti, vaikkakaan laadulle ei aina ole taetta. Myös oman soittonsa tai laulunsa äänittäminen harjoitus- tai konserttitilanteessa on tullut paljon helpommaksi teknologian kehittyessä.

Verkko-opetusta voi toteuttaa myös interaktiivisesti videoneuvotteluperiaatteella. Hyvä videoneuvottelukalusto sisältää nopean ja lähes viiveettömän verkko-yhteyden, videoneuvotteluun optimoidun ääni- ja kuvasignaalireitityksen sekä laadukkaan mikrofoniin ja kameran. Jopa yhteissoitto ja -äänittäminen voi tapahtua verkko-yhteyden ylitse osapuolien ollessa eripuolella maailmaa (M. Ruippo 2015, 66-80).

Luentomuotoisen teorian ja solfan sekä musiikin historian opetuksen tueksi on kehitetty erilaisia mobiili- ja verkkosovelluksia opiskelun monimuotoistamiseksi. (R. Varis 2014,

24-29) Sovelluksia voidaan käyttää osana opetusta, mikäli tarvittava kalusto löytyy oppilaitokselta, tai oppimista tukevana opiskelijan omatoimisena lisänä. Mobiilisovelluksia ja verkko-oppaita on kuitenkin määrällisesti valtavan paljon ja laadun vaihtelu on suurta. Sopivien sovellusten valinta vaatii perehtymistä.

3 KATSAUS MUSIIKKITEKNOLOGIAN AMK-KOULUTUKSEEN

3.1 Osa-alueet

Musiikkiteknologian ydin voidaan katsoa olevan studiotyöskentelyssä, tapahtumääänentoistossa sekä musiikin tietotekniikassa (Pohjannoro 2002, 78). Nämä kolme aihealuetta ovat osittain toistensa kaltaisia. Studiotyöskentely sisältää äänittämistä, miksaamista, tuottamista, äänen ja sähköön fysiikkaa. Tapahtumääänentoisto sisältää samat aihealueet hieman eri painotuksilla, keskittyen enemmän käytäntöön ja liittäen mukaan erilaista fysiikkaa ja logistiikka-ajattelua. Musiikin tietotekniikka on jatkuvasti jossain muodossa käytössä äänentoistolaitteita operoidessa.

Musiikkiaiheinen ohjelmistokehitys ja -työskentely ovat myös musiikkiteknologialle oppiaineena ominaisia. Digitaaliset syntetisaattorit, audiotyöasemien työkalut ja plug-in ohjelmistot ja musiikin opetusohjelmat ovat musiikkiteknologille luontevia aihealueita.

Musiikkikasvatusteknologia on musiikkiteknologian yksi osa-alue joka keskittyy musiikkikasvatuksen teknologiaan. (Ojala 2006, 21) Musiikkikasvatusteknologia on aihepiirinä lähellä pedagogiikkaa, mutta sen teknologiset vaatimukset ovat niin korkealla, että esimerkiksi instrumenttipedagogin koulutus ei tarjoa tarpeeksi teknistä tietotaitoa musiikkikasvatusteknologian käyttämiseen ja kehittämiseen. Käytännössä musiikkikasvatusteknologia tutkii ja kehittää musiikkikasvatuksen menetelmiä ja välineitä.

3.2 Opetustilat ja -menetelmät

Yleisimmin musiikkiteknologian opetustila on esimerkiksi äänistudio tai tietokoneluokka. Lähes kaikki studiotekniikkaan liittyvä voidaan demonstroida ja

opettaa hyvin varustellussa äänistudiossa. Hyvin varusteltu äänistudio sisältää soittotilan ja tarkkaamon, työaseman (usein tietokone jossa työasemaohjelmisto), monitori-kaiuttimet, monipuolisen valikoiman mikrofoneja, riittävän määrän kaapeleita signaalin kuljettamiseen, laadukkaan signaalitien kokonaisuudessaan sekä hyvän akustiikan. Opetustarkoitukseen on usein myös valkokangas tai muu näyttö luentomateriaalien projisointia varten. Musiikin tietotekniikkaa voidaan opettaa tietokoneluokissa, joissa tietokoneisiin on asennettu tarvittava ohjelmisto.

Äänentoiston opettaminen vaatii usein vieläkin tarkemmin määritellyn, tarpeeksi suuren tilan. Mm. kaiuttimien ripustaminen vaatii omat tukirakenteensa sekä laitteistonsa. Käytäntöä ajatellen äänentoistojärjestelmää on hyvä myös aika-ajoin päästä pystyttämään erilaisiin ja -kokoisiin tiloihin.

Musiikkiteknologiaa on luontevaa opettaa pienryhmissä tai yksilöopetuksena sillä useimmiten on oleellista että jokainen oppilas pääsee kokeilemaan päivän aiheeseen liittyviä toimintoja työasemalla. Äänitysstudiot ovat myös usein kooltaan pienenhköjä eivätkä siksi sovellu suurten ryhmien opettamiseen. Äänityksen rakentamiseen kuitenkin kuuluu työasematyöskentelyn lisäksi äänitystilan valmistelu mikkien asetteluineen ja signaalin reitityksineen. Tästä syystä pienryhmä toimii hyvin, sillä jokaisella on usein oma tehtävänsä.

Musiikkiteknologian opetuksessa yhdistyy luentomaiset opetusmenetelmät sekä käytännön harjoitteet. Aihealueet ovat usein luonteeltaan sellaisia että niiden opettaminen luentomuotoisesti on enemmänkin demonstroivaa ja käytännön ja teorian vaihtelua taikka jopa yksinomaan käytännönharjoitteiden kautta oppimista.

3.3 Näkyvyys ja merkitys

Teknologian kehittyessä ja arkipäiväistyessä musiikkiteknologian osa-alueetkin tulevat helpommin tavoitettaviksi. Keskivertopuhelimissa on jo mahdollisuus hyvin

monenlaisiin musiikkiteknologisiin toimintoihin, kuten äänittämiseen, musiikin kuunteluun, äänitteen editointiin, ja jopa musiikin tuottamiseen. Internet on pullollaan erilaisia musiikkiteknologisia apuvälineitä kuten opetussivustoja, -ohjelmistoja ja -videoita. Musiikinopiskelijan on hyvin helppo hyödyntää musiikkiteknologiaa jossain muodossa opiskeluissaan.

Myös erilaiset tekniset vaatimukset musiikin saralla niinkuin muuallakin ovat kasvaneet. Esimerkiksi Sibelius-Akatemiaan instrumenttiopintoihin hakiessa täytyy ennakkotehtävänä oleva soittonäyte palauttaa digitaalisessa muodossa (Uniarts 2016). Tämä edellyttää musiikkiteknologista osaamista. Täytyy pystyä äänittämään ja videoimaan laadukkaasti ja kriteerit täyttävästi. Tiedostotyyppin tulee olla oikea ja tiedostokoon sellainen että sen voi lähettää. Tämä on yksi esimerkki siitä, että musiikkiteknologinen osaaminen on jo välillisenä vaatimuksena muissa kuin musiikkiteknologisissa koulutuksissa.

Musiikinopetustilat ja -välineet ovat myös kehittyneet teknologisempaan suuntaan. Aimo Puukki (2006) kirjoittaa Musiikkikasvatusteknologia-kirjassa opetussuunnitelmien perusteiden vaikutuksista teknologian käyttöön musiikin opetuksessa. Teknologisten välineiden kuten tietokoneohjelmistojen, internetin ja mobiililaitteiden käyttö on tullut osaksi musiikin opetusta, ja tästä syystä musiikkiteknologista osaamista tarvitaan entistä enemmän myös pedagogiikassa. Erityisesti teknistä ja musiikkikasvatusteknologista osaamista vaatii erilaisten laitteiden ja ohjelmistojen tarkoituksen mukainen käyttö. Tekniikan ei tulisi olla itse tarkoitus vaan opetuksen tukena oleva väline. Tämä edellyttää niin laitteiden ja ohjelmistojen teknisen hallinnan kuin niiden sijoittamisen opetuksen kontekstiin (s. 295-300).

4 SOITONHARJOITTELU STUDIOSSA -PROJEKTI

Nykypäivän tekniikka mahdollistaa hyvin pieneen tilaan mahtuvan äänityslaitteiston. Vähintäänkin puhelimella voi äänittää, tosin äänenlaatu ei useimmissa malleissa ole kovin hyvä. Monien soittajien varustukseen kuitenkin kuuluu jonkinlainen taskuäänitin, jolla voi vaivattomasti äänittää pätjän soittotuntia tai vaikka konsertin.

Ammattitason soitonharjoitteluun voi kuitenkin olla lisähyötyä kunnollisesta äänenlaadusta ja akustiikasta. Hyvin varustettu studio alkaa olla peruskalustoa musiikkiopistoissa. Varsinaisia studioita kuitenkin käytetään muiden kuin musiikkiteknologian opiskelijoiden toimesta vajaanaisesti.

Toteutin yhteistyökokeilun äänitysstudion hyödyntämisestä soitonharjoittelussa, tarkoitukseni samalla tutkia soitonopiskelijoiden ja musiikkiteknologiaopiskelijoiden yhteistyömahdollisuuksia ja yhteisen oppimisen mahdollisuuksia. Valitsin koeryhmäksi kamarimusiikkiyhtyeen, tarkemmin puhallinkvintetin. Pohdin vaihtoehtona jonkun instrumentin säestystuntia, mutta päädyin kamariyhtyeeseen moninaisemman mikityksen tuomasta musiikkiteknologisesta mielekkyydestä.

4.1 Koehenkilöt ja esivalmistelut

Kamariyhtyeeseen kuului huilisti, oboisti, klarinetisti, käyrätorven soittaja sekä fagotisti. Äänittäjänä toimi 2. vuoden musiikkiteknologian pedagogiikan opiskelija.

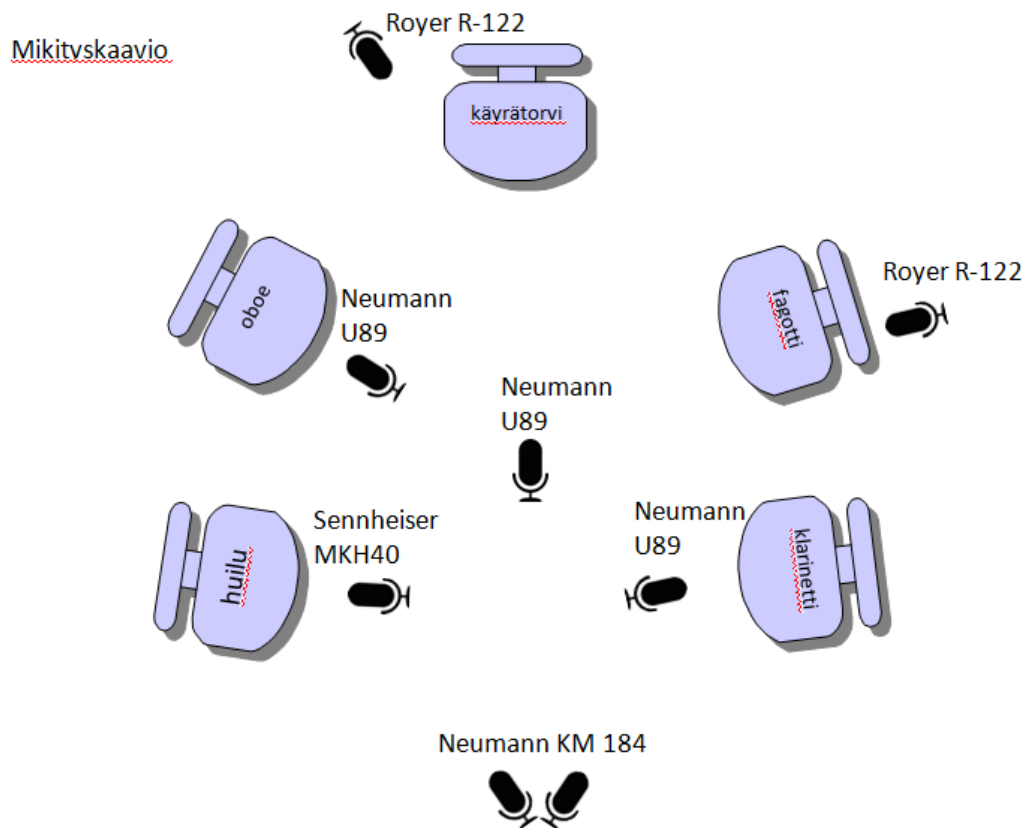
Etukäteen sovittiin mahdolliset ajat jotka käyvät koko ryhmälle, jonka jälkeen varattiin studio. Äänittäjälle studio on tuttu, joten erillistä perehdytystä ei tarvittu. Soittajat ovat harjoitelleet toista kuukautta ohjelmistoaan, joka on tarkoitus esittää reilun kuukauden kuluttua studiosessioista.

Kerroin etukäteen osallistujille, että tarkoituksena on saattaa heidät oppimaan ja kehittymään yhdessä, sekä kokeilemaan äänitysstudiota harjoitusympäristönä. Pyrin mahdollisimman vähän ohjeistamaan mihinkään tiettyyn toimintamalliin. Tarkoitus oli saada koehenkilöt toimimaan ja löytämään itselleen sopiva tapa työskennellä studiossa.

Kaikilla soittajilla sekä myös äänittäjällä on entuudestaan kokemusta oman soittonsa äänittämisestä puhelimella tai muulla äänityslaitteella. Kuitenkin varsinaisessa äänitysstudiossa äänittämisestä kokemusta on melko vähän muilla paitsi musiikkiteknologilla. Ainoastaan yksi soittajista on äänittänyt soittoaan studiossa aiemmin. Kaikki koehenkilöt vastasivat etukäteen odottavansa studiosessiolta hyviä oivalluksia ja erilaista perspektiivisiä soittoon.

4.2 Studiosession kulku

Musiikkiteknologiopiskelija järjesteli ja valmisti tilan äänitystä varten. Tähän oli varattu tunnin verran aikaa. Hän oli suunnitellut etukäteen mikityksen jossa hän käytti kunkin instrumentin mukaista lähimikkiä jokaiselle soittajalle sekä tilassa yhtä xy-stereoparia (KUVA 1).

KUVA 1: Studiosession toteutunut mikityskaavio. Kaaviossa näkyy soittajien paikat suhteessa toisiinsa sekä mikkien paikat ja mallit.

Soittajat harjoittelivat aluksi muutamia paikkoja ennen äänittämistä. Varsinainen äänittäminen tapahtui niin että soittajat soittivat muutaman oton samasta kappaleesta tai osasta ja tulivat sen jälkeen aina kuuntelemaan ja tekivät huomioita äänityksestä.

Musiikkiteknologilla ei ollut etukäteen tarkkaa tietoa ohjelmistosta. Tästä syystä tuli yllätyksenä että yhdessä harjoiteltavassa kappaleessa oli myös puhetta. Tätä ei ollut otettu mikityksessä huomioon mutta teknologi päätti lisätä kesken session vielä yhden mikin soittajien keskelle poimimaan tasaisemmin soittajien puhetta.

Soittajat harjoittelivat ensin puheosuuksia sisältävää kappaletta melko pitkään. Kaikista kolmesta eri osasta otettiin useita ottoja ja kehitystä tuntui tapahtuvan jo paikan

päälläkin kuuluvasti. Tämän jälkeen siirryttiin vielä hetkeksi toisen kappaleen ensimmäiseen osaan.

Sessio kesti rakennuksineen ja purkuineen noin 5 tuntia, josta soittoa tapahtui noin 3,5 tuntia. Sessio oli hyvän mittainen mutta jaksamisen kannalta ei ollut optimaalista ettei alkuun ollut tarkkaa suunnitelmaa mitä tehdään. Yksi soittajista oli myös session aikana hieman kipeä, joka vaikutti jaksamiseen.

4.3 Palautteen purku ja omat huomiot

Pyysin osallistujilta kirjallisen palautteen sessiosta (Liite 1). Yleisesti ottaen kaikki olivat tyytyväisiä studiosession kulkuun ja tuloksiin. Soittajat näkivät suurena hyötynä sen että saivat kuulla miltä yhtye kokonaisuudessaan kuulostaa ja korjata sitä samalla kertaa paremmaksi. Äänittäjä koki yhtyeen äänittämisen mielenkiintoisena ja haastavana oppimistilanteena. Hän myös kertoi joutuneensa pohtimaan kommunikointitapaa studion ja tarkkaamon välillä.

Soittajille mahdollisuus kuunnella juuri soitettu kokonaisuutena heti soiton perään oli merkittävä tekijä, ja he pääsivät mielestensä hyvään lopputulokseen huomattavasti nopeammin kuin ilman äänittämistä. Niin oman kuin koko yhtyeen soiton analysointi oli soittajien mielestä helpompaa kun sai keskittyä vain kuuntelemiseen verrattuna siihen, että yrittää analysoida ja korjata soittoaan soiton aikana. Äänittäjä puolestaan koki itse äänittämisen vähemmän kiinnostavana, lähinnä mekaanisena suorituksena, soittajien kanssa äänitteen kuuntelu ja analysointi oli kyllä mielekästä. Hän pohti jälkikäteen että vastaisuudessa äänittäjä voisi perehtyä partituuriin jolloin tulisi tutustuttua enemmän tuottajana toimimiseen.

Itse huomasin seuratessa session kulkua, että soittajat olivat selvästi kokeneita soittonsa kuuntelijoita, sillä he pystyivät heti ensimmäisestä otosta lähtien analysoimaan omaa

soittoaan kokonaisuudessa. Oletin että muutama ensimmäinen otto olisi mennyt omien virheiden kauhistelemiseen. Toisaalta jokainen soittaja oli etukäteen kertonut äänittäneensä soittoaan harjoitusmielessä aika ajoin. Session aluksi äänittäjä hieman epäröi kommentointia, mutta myöhemmin hänkin antoi palautetta soitosta.

Puheosuuksia sisältävää kappaletta harjoiteltaessa soittajat yrittivät ratkaista, miten puhe kuuluisi riittävän selvästi soiton yli. Äänitteessä puhe kuului joillain soittajilla melko hiljaisena. Tähän yhtenä syynä oli se ettei äänittäjä tiennyt etukäteen puheosuuksista. Se olisi voitu ottaa huomioon mikityksessä. Tässä tilanteessa esimerkiksi käyrätorven mikki sijaitsi käyrätorvelle luonnollisessa paikassa soittajan takaoikealla. Sieltä se kuitenkin poimi hyvin vaimeasti puhetta. Tämä ongelma kyllä selostettiin soittajille. Eräässä kohdassa kappaletta oli sekä naisäänen puhetta että klarinetin soittoa. Itse tein huomion että molemmat toimivat jokseenkin samalla taajuusalueella ja siitä syystä puhe ei kuulunut selvästi. Tässä äänittäjä olisi voinut valistaa soittajia omalla tietotaidollaan, jolloin vuorovaikutteista oppimista olisi tapahtunut.

Muutama soittajista kommentoi palautteessaan että oli myös hyödyllistä ja mielenkiintoisita oppia musiikkiteknologiasta. Soittajalta saatetaan esimerkiksi äänitystai äänentoistotilanteessa kysyä, miten hänen instrumenttinsa kannattaa mikittää. Tällaista tietoa ei monella ollut entuudestaan, mutta studiosession myötä teknologin kerrottua mikityksestä jokaiselle soittajalle tuli ainakin jonkinlainen kuva oman soittimensa mikitystekniikasta.

Koska tilanne oli kaikille sellaisenaan uusi ja tuntematon ja olin itse jättäytynyt tarkkailijan rooliin, oli oletettavaa että työskentely ja yhteistyö oli aluksi katkonaista. Soittajat ja äänittäjä olivat vieraskoreita toisilleen eivätkä osanneet välttämättä pyytää sitä mitä halusivat. Äänittäjä olisi esimerkiksi voinut lisätä kevyttä kaiku-efektiä siten, että äänitettä voisi helposti kuunnella sekä kaiulla että ilman. Harjoitusmielessä täysin kuiva ääni on analysoinnin kannalta paras, mutta toisaalta aika kaukana konserttisaliakustiikasta. Opiskelijoiden mielestä sessio sujui kuitenkin hyvin ja kommunikointi oli sujuvaa.

Aikataulutuksen puutteesta kommentoitiin palautteeseen. Tämänkertainen sessio osoitti että ilman suunnitelmaa ja aikataulua voimat loppuvat kesken jos studioaikaa on varattu paljon. Eräs soittaja kirjoitti että vastaisuuden varalle pieniä taukoja tulisi olla useammin ja pitkän session aikana täytyisi olla myös yksi pidempi ruokatauko. Myös kappaleiden järjestys ja painotus tulisi miettiä etukäteen. Tässä sessiossa soittajat olivat suunnitelleet alustavasti kappaleiden soittojärjestyksen ja harjoitteluprioriteetin, mutta ajankäyttö ei ollut suunnitelmallista. Pienet tauot mahdollistaisivat myös teknisen hiomisen äänenlaadun ja tasapainon parantamiseksi.

5 POHDINTA

Tietotekniikan yleistyessä entisestään myös musiikillisten alojen tulisi kokonaisuudessaan vastata nykypäivän vaatimuksiin hyödyntämällä tekniikan mahdollisuudet. Äänitystekniikan käyttö esittävän säveltaiteen kohdalla on vain yksi monista esimerkeistä. Musiikin perusteiden opetuksessa hyödynnetään jo erilaisia mobiilisovelluksia sekä monipuolisia musiikillisia työasemakokonaisuuksia (M. Myllykoski 2016, musatorni.blogspot.com www-sivu).

Opetustilojen tekniset varustelut myös kehittyvät ja mahdollistavat monenlaiset uudet opetusmenetelmät ja opetuksen apuvälineet. Tekniikan käyttö vaatii kuitenkin koulutusta. Olisi edullista jos musiikinopettajiksi opiskelevat pystyisivät tutustumaan ja opiskelemaan erilaisten laitteiden ja sovellusten käyttöä jo koulutuksen aikana. Tietoteknistä osaamista ei opita yhden kurssin aikana vaan säännöllisen käytön myötä. Musiikkiteknologian opiskelijoille tietotekninen kiinnostus ja suvereenius on yleistä jo opiskelemaan tultaessa ja taidot karttuvat väistämättä opintojen edetessä. Musiikkipedagogiopiskelijat voisivat kartuttaa omaa musiikkikasvatusteknologista osaamistaan esimerkiksi musiikkiteknologien kanssa yhteisillä kursseilla tai yhteisprojekteissa.

Studiosession palautteen pohjalta voi sanoa että äänitysstudioissa tapahtuva soitonharjoittelu äänittäjän kanssa on sekä musiikkiteknologin että soittajan kannalta hyvää ja kehittävää yhteistyötä. Ottaen huomioon esivalmistelujen ja järjestelyjen yksinkertaisuuden, tätä opetusmenetelmää kannattaisi käyttää säännöllisesti. Mielestäni se on niin ilmeinen ja hyvä että se voisi olla osana opetussuunnitelmaa vähintään niissä ammattikorkeakouluissa joista äänitysstudio löytyy. Äänitystilanteen järjestämiseen liittyy monia teknisiä haasteita, jotka saattavat luoda soiton ja laulun opiskelijoille sellaisen kuvan, että koko äänitysprosessi ja sen hyödyntäminen harjoittelussa olisi vaivalloista. Tämä voitiin kuitenkin osoittaa vääräksi olettamukseksi ja asia korjaantuisi entisestään jos tällainen opetustilanne otettaisiin aktiiviseen käyttöön.

Musiikkiteknologian opiskelijoiden ja muiden musiikin opiskelijoiden välillä vallitsee tekninen kuilu: musiikkiteknoologeilla on teknistä osaamista ja ymmärrystä kun muilla musiikinopiskelijoilla tekniikan käyttö saattaa tuntua vaivalloiselta. Tekniikan vaivalloisuus johtuu suurelta osin käyttökokemuksen vähäisyydestä. Tähän paras ja luontevin keino olisi integroida musiikkiteknologinen osaaminen muuhun musiikkikoulutukseen siten, että musiikkiteknologian opiskelijat voisivat oppia musiikin alalla hyödyllisiä taitoja muilta musiikinopiskelijoilta samalla auttaen, opastaen ja opettaen musiikkietoteknisiä ja -teknologisia taitoja musiikinopiskelijoille. Tällaista integrointia voitaisiin alkaa toteuttaa ilman opetussuunnitelman muutoksia ruohonjuuritasolla opiskelijoiden ja opettajien aktiivisuudella. Opetussuunnitelman rakenteen muuttaminen integraation edistämiseksi olisi seuraava ja isompi askel. Sillä voitaisiin varmistaa että tulevat musiikinopettajat ja -ohjaajat hallitsevat tarvitsemansa teknologian, tulevat muusikot kykenevät kilpailemaan kansainvälisellä tasolla muusikoiden työmarkkinoilla, säveltäjät pystyvät hyödyntämään musiikkiteknologisia innovaatioita, ja musiikkiteknologit saavat kattavamman ymmärryksen musiikin moninaisesta alasta.

LÄHTEET

Hyry E. K., MATTI RAEKALLIO SOITONOPETUKSENSA KERTOJANA JA TULKITSIJANA, Oulun yliopisto

Mikko Myllykoski, MUSATORNI-verkkosivu, luettu 10.5.2016,
<http://musatorni.blogspot.fi/>

Musiikinopetus Suomessa -verkkosivu, ammattikorkeakoululuettelo, luettu 6.4.2016,
http://www.musiikinopetus.fi/fi/linkit/ammattikorkeakoulut_-_opistoluettelo

Ojala J, Salavuo M, Ruippo M, Parkkila O, Musiikkikasvatusteknologia, Keuruu:
Otavan Kirjapaino Oy

Pohjannoro U, Musiikkikasvatusteknologian tila Suomessa 2002, Kopijyvä - Jyväskylä

Ruippo M., Musiikin Verkko-opetus, Sibelius-Akatemia

Sibelius-Akatemian digitaalisten ennakotehtävien palautusohje, luettu 9.4.2016,
https://www.uniarts.fi/sites/default/files/DD-ohje_2016.pdf

Varis R., IPAD-SOVELLUKSET MUSIIKIN PERUSTEIDEN OPETUKSESSA,
Tampereen ammattikorkeakoulu

LIITTEET

Liite 1. Studiosession osallistujille esitetyt kysymykset

Ennen studiosessiota esitetyt kysymykset sessioon osallistuville:

- 1) Oletko aiemmin äänittänyt soittoasi harjoitustarkoituksessa (zoom, kännykkä yms)?
- 2) Oletko aiemmin käyttänyt varsinaista äänitysstudiota soittoasi äänittämiseen harjoitustarkoituksessa?
- 3) Miten olet valmistautunut studiosessioon?
- 4) Mitä odotat studiosessiolta?

Studiosession jälkeen osallistujille esitetyt kysymykset:

1. Mitä hyvää tai mitä hyötyä studiosessiosta oli?
2. Mitä ongelmia, haittoja tai kehitettävää studiosessiossa oli sinun tai teidän kannalta?
3. Voisitko kuvitella tai haluaisitko että opintoihisi kuuluisi kiinteänä osana tämäntyyppistä opinto-ohjelmien välistä yhteistyötoimintaa?
4. Vapaa sana/kommentteja kysymysten ulkopuolelta mikäli jotain tulee mieleen.